

Til

Miljø og Fødevareklagenævnet

via klageportalen

Danmarks Naturfredningsforenings OPDATEREDE klage over Vesthimmerlands Kommunes tilladelse til udledning af opspædet spildevand fra Aalestrup Renseanlæg til Simested Å (kommunens j.nr. 820-2017-31872)

Danmarks Naturfredningsforening (DN) skal herved klage over Vesthimmerland Kommunes tilladelse til periodisk udledning af opspædet spildevand til Simested Å med påstand om, at Miljø- og Fødevareklagenævnet ophæver tilladelsen i sin helhed.

Af tilladelsens bilag 1, 1. afsnit fremgår, at en klage ikke har opsættende virkning på udnyttelsen af miljøtilladelsen. For at forhindre forurening af Simested Å, mens klagen behandles i nævnet, skal Danmarks Naturfredningsforening derfor anmode Miljø- og Fødevareklagenævnet om at udstede et omgående påbud om opsættende virkning, så miljøtilladelsen ikke må udnyttes mens klagen er under behandling.

Sagsresumé:

Vesthimmerlands Kommune giver Vesthimmerlands Vand A/S tilladelse efter Miljøbeskyttelseslovens § 28 til udledning af opspædet spildevand fra Aalestrup Renseanlæg (med oplande Østerbølle, Testrup, Fjelsø, Aalestrup og Klotrup) via udløb AALRA1 direkte til Simested Å.

Vesthimmerlands Kommune vurderer, at der med de stillede betingelser ikke kræves dispensation for Naturbeskyttelseslovens § 3 til udledningstilladelse.

Baggrund:

I Vesthimmerlands Kommune spildevandsplan for 2012 - 2020 (dec. 2012) forudsættes, at Aalestrup Renseanlæg nedlægges og erstattes af en såkaldt afskærende spildevandsledning til Stistrup Rensningsanlæg ved Lovns Bredning seks kilometer sydvest for Farsø.

Af spildevandsplan punkt 8.2 "Plan" fremgår, at der er igangsat separatkloakering af Aalestrup by og de øvrige byer i renseanlæggets opland og at separatkloakeringen forventes færdig i 2018.

Status i december 2017 er, at separatkloakeringen er godt og vel halvvejs i Aalestrup By og ventes afsluttet om 5-10 år. Der er foreløbig separatkloakeret i landsbyerne Østerbølle og Testrup samt i landsbyen Simested, der ikke er nævnt i udledningstilladelsen, mens arbejdet med separatkloakering ikke er igangsat i Fjelsø og Klotrup.

Det skal i øvrigt bemærkes, at Aalestrup Eksportslagteri fortsat udleder stærkt belastet spildevand m.v. til Aalestrup Renseanlæg via en trykledning.

Af spildevandsplanens pkt. 8.1 fremgår i øvrigt, at (citater:) *"Alle anlæg renser vandet meget tilfredsstillende og overholder udledningskravene med en god margin. Alle anlæg renser spildevandet mekanisk, biologisk og kemisk.* Dette gælder altså også Aalestrup Renseanlæg.

Ansøgningen om tilladelse til midlertidig periodisk udledning af opblandet spildevand til Simested Å skyldes med andre ord ikke, at Aalestrup Renseanlæg ikke overholder gældende normer eller belaster Simested Å. Ønsket om tilladelse til udledning af opblandet spildevand er - med udledningstilladelsens ord udelukkende begrundet sådan (citater:) *"For at opnå en hurtig gevinst, såvel miljømæssigt som økonomisk."* (tilladelsen side 3)

I følge Vesthimmerlands Vand A/S sker der også i dag periodisk udledning af opblandet urensset spildevand til Simested Å i henhold til en udledningstilladelse, givet af Viborg Amt, journal nr. 8-73-11-793-1-96/28. september 1998. Denne udledningstilladelse omhandler imidlertid udelukkende kravene til udledning af behandlet (renset) spildevand fra bl.a. Aalestrup Renseanlæg og giver ikke tilladelse til periodisk udledning af opblandet urensset spildevand. (bilag 2)

Udledningstilladelsen fra 1998 har ikke været behandlet af fredningsnævnet, ligesom det bemærkes, at tilladelsen er givet inden udpegningen af Simested Å som en del af Nature 2000-område nr. 30.

Da udledning af spildevand - selv opblandet - til et vandløb som Simested Å målsat til god økologisk tilstand næppe kan antages at give en hurtig miljømæssig gevinst, må ønsket om tilladelse til udledningen altså ses som udelukkende økonomisk begrundet.

Supplerende oplysninger:

Simested Å og Simested Ådal er udpeget som en del af Natura 2000 område nr. 30 (Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord m.v.) og habitatsområde H30 fra udløbet i Hjarbæk Fjord og opstrøms til en position ca. 2350 meter øst for Aalestrup Renseanlæg. Simested Å og ådalen er fredet fra Jernbanebroen ca. 1350 meter øst for rensningsanlægget og til Borup Bro ca. 11 kilometer i fugleflugtslinje syd for Aalestrup. Udledningstilladelsen skal således vurderes i forhold til såvel Natura 2000-bestemmelserne som fredningsbestemmelserne for åen.

Det kan yderligere tilføjes, at Simested Å er gydeplads for en unik stamme af store havørreder - og at Danmarks største havørred igen i år er fanget i Simested Å.

Det er Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse, at udledningstilladelsen

1. udgør en risiko for udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 30 og EF-habitatsområde H30 - og at habitatdirektivets dokumentationskrav ikke er opfyldt.
2. er i strid med Overfredningsnævnets kendelse af 12. februar 1970 om fredning af Simested Å fra Aalestrup til Borup Bro.
3. er givet uden at alternative muligheder med mindre indgribende konsekvenser for miljøet har været gennemarbejdet.

Baggrunden for Danmarks Naturfredningsforenings opfattelse beskrives punktvis nedenfor.

Ad 1. Udledningstilladelsen udgør en risiko for udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 30 og EF-habitatsområde H30 - og at habitatdirektivets dokumentationskrav ikke er opfyldt.

Vesthimmerlands Kommunes udledningstilladelse er angiveligt givet på baggrund af målinger af tilløbet til Aalestrup Renseanlæg i 2015, hvorefter den årlige mængde opblandet spildevand, der udledes til Simested Å, er estimeret til 5000 m³ pr. år og det forventes, at mængden gradvis vil blive mindre.

En estimeret beregning som den foreliggende må imidlertid anses for utilstrækkelig, idet den ikke tager hensyn til forventelige fremtidige kraftige udsving i nedbørsmængden og en stadig hyppigere forekomst af skybrud med store nedbørsmængder på kort tid.

Der findes beregningsmetoder for dimensionering af spildevandsanlæg, som imidlertid ikke ses anvendt i relation til tilladelsen, jfr. godkendelsens bilag 3 afsnit "Regnvandsudledningens omfang", hvoraf fremgår, at oplandsarealet er 300 ha, mens bl.a. afløbskoefficienten (ϕ) ikke er beregnet. Regnvandsudledningens forventede omfang er tilsyneladende ikke beregnet og ses derfor ikke at indgå i beslutningsgrundlaget for tilladelsen.

Et regneeksempel (bilag 1) med udgangspunkt i en skybrudssituation med 30 mm regn på 1 time indikerer imidlertid, at udledningen af opblandet spildevand kan risikere at blive betydeligt større end forudsat i udledningstilladelsen.

DN mener derfor på baggrund af eksemplet og på baggrund af den utilstrækkelige beregning, at der er en nærliggende risiko for, at hverken den estimerede udledningsmængde eller de estimerede fem årlige udledninger kan overholdes i praksis.

Simested Å er i vandområdeplanen målsat til "God økologisk tilstand" og beliggende inden for Natura 2000 område N30 og Habitatsområde H30. Det fremgår af miljøtilladelsen, at Vesthimmerlands Kommune vurderer, at udledningen af opblandet spildevand muligvis kan påvirke dele af udpegningsgrundlaget, nemlig (citater:)

"havlampret, bæklampret, flodlampret, odder, naturtypen vandløb med vandplanter, større bugter og vige. De miljøfaktorer, som den mulige påvirkning vurderes i forhold til, er udledningen af næringsstoffer." (tilladelsen side 5).

Det skal her bemærkes, at Simested Å ikke som oplyst i tilladelsens "Beskrivelse af recipienten" side 4 løber ud i Limfjorden (Lovns Bredning). Simested Å har udløb til Hjarbæk Fjord, der står i forbindelse med Lovns Bredning via sluserne i Virksund-dæmningen, der afgrænser Lovns Bredning mod syd.

Vesthimmerlands Kommune vurderer yderligere, (citater) *"... at udledningen af overfladevand efter omlægning af den eksisterende fælleskloak i Aalestrup til ny separatkloak og nedlægning af Aalestrup Renseanlæg ikke vil have en negativ indflydelse på muligheden for at opnå gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne, men snarere en positiv indflydelse. (DNs understregning)*

I den foreliggende klage anfægter DN ikke denne vurdering, men må påpege, at kommunens vurdering af miljøkonsekvenserne efter opfyldelsen af vurderingens forudsætninger ikke er relevante i relation til de miljømæssige konsekvenser af den påtænkte midlertidige periodiske udledning af opblandet spildevand frem til separatkloakeringen er fuldt gennemført. Af udledningstilladelsens sagsfremstilling side 3 fremgår, at separatkloakeringen forventes at være gennemført i løbet af 5 - 10 år.

I udledningstilladelsen gennemgår Vesthimmerlands Kommune kommunens forpligtelse til at beskytte og forbedre natur, økologiske forbindelser og internationale beskyttelsesområder og Vesthimmerlands Kommune beskriver i tilladelsen, at kommunen ikke kan træffe en afgørelse efter miljøbeskyttelsesloven, før der er foretaget en konsekvensvurdering af, om projektet kan påvirke Natura 2000-område N30 og Habitatområde H30.

Herefter vurderer Vesthimmerlands Kommune samlet, at gennemførelsen af projektet ikke vil have indflydelse på muligheden for at opnå gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områderne – og at det (citater) *"... ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at projektet ikke vil påvirke integriteten af Natura 2000-områderne".*

På trods af kommunens egen vurdering af, at udledningen af opblandet spildevand muligvis kan påvirke udpegningsgrundlaget for Natura 2000 og Habitatområde 30 konkluderer kommunen videre, at (citater):

"..... midlertidig udledning af opspædet spildevand samt overfladevand fra eksisterende udløb AALRA1 til Simested Å hverken medfører forringelse af områdets naturtyper eller levestederne for arterne, eller kan medføre betydelige konsekvenser for de arter, området er udpeget for, eller bilag IV arter. Derfor vurderer vi, at udledningen ikke vil være til hinder for, at målsætningen for Simested Å og Limfjorden fastsat i vandområdeplanen 2015 – 2021 kan overholdes."

Endelig konkluderer Vesthimmerlands Kommune (citater): *"Derfor vurderer vi, at udledningen ikke vil være til hinder for, at målsætningen for Simested Å og Limfjorden fastsat i vandområdeplanen 2015 – 2021 kan overholdes."*

Af tilladelsen fremgår i øvrigt, at bufferbassinet kun forsynes med olieudskillere og en såkaldt "skumfilter", der har til formål at tilbageholde større faste partikler. Der vil således ikke ske tilbageholdelse af andet miljøskadeligt indhold i det udledte, urensede spildevand.

DN er enig i Vesthimmerlands Kommunes vurdering af, at udledning af opspædet spildevand kan påvirke dele af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område N30 og Habitatområde H30. DN er imidlertid ikke enig i kommunens vurdering af, at der alene kan blive tale om en påvirkning som følge af udledning af næringsstoffer. Efter DN's opfattelse vil den godkendte ukontrollerede udledning af opblandet spildevand indebære en betydelig risiko for belastning af ikke kun nærrecipienten Simested Å, men også Hjarbæk Fjord og Lovns Bredning med iltforbrugende organisk stof og med miljøfarlige stoffer, i værste tilfælde pesticider, tungmetaller, miljøskadelige vaske- og rensningsmidler, opløsningsmidler eller kemikalier i øvrigt.

DN er derfor heller ikke enig i Vesthimmerlands Kommunes samlede vurdering af, at Natura 2000-område N30, Habitatområde H30 og endvidere (DN's tilføjelse) Fuglebeskyttelsesområde F24, Hjarbæk Fjord, ikke vil påvirkes af udledningen af opblandet, urensat spildevand til Simested Å.

Det skal her bemærkes, at indholdet af tungmetallet cadmium i spildevandet i Aalestrup antageligt ligger relativt højt. Det fremgår af spildevandsplanen side 22, hvor det i forbindelse med Aalestrup Renseanlæg bemærkes, (citater):

"Slammet udpumpes på nærtliggende slammineraliseringsanlæg. Herfra kan slammet tilføres landbrugsjord som jordforbedring/gødning. Dette har dog i flere omgange ikke været muligt, da grænseværdierne på tungmetallet cadmium har været overskredet. Derfor har slammet måttet deponeres."

De internationale beskyttelsesområder er levested for sårbare dyr, fugle, insekter og planter, se bilag 2, uddrag af side 20 i "Natura 2000-handleplan 2010-15 / N30 Lovns Bredning, Hjarbæk Fjord og Skals, Simested, Nørre Ådale samt Skravad Bæk", der har krav på særlig beskyttelse efter Habitatdirektivet. Det er DN's opfattelse, at risikoen for at påvirke Natura 2000-område N30, Habitatområde H30 og Fuglebeskyttelsesområde F24 ikke kun med næringsstoffer, men også med iltforbrugende organisk stof samt pesticider, tungmetaller, miljøskadelige vaske- og rensningsmidler, opløsningsmidler eller kemikalier i øvrigt i det urensede, opblandede spildevand må anses for væsentlig. Derfor skal udledningen konsekvensvurderes efter principperne i Habitatdirektivets artikel 6 stk 3, der fastsætter:

"Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de – hvis det anses for nødvendigt – har hørt offentligheden."

Planklagenævnet har i sin "Afgørelse i klagesag om Hillerød Kommunes endelige vedtagelse af lokalplan 395 " af 30. november 2017, sagsnumre NMK-41-00328 og NMK-33-03013 i afsnit 3.2 (bilag 3) beskæftiget sig med omfanget og rækkevidden af Habitatdirektivets artikel 6 stk 3. Således henviser Planklagenævnet til EU-domstolens dom af 11. april 2013 i sag C-258/11 (Sweetmandommen), præmis 44:

"For så vidt angår vurderingen i henhold til habitatdirektivets artikel 6 stk. 3, må det præciseres, at den ikke må medføre lakuner, og den skal indeholde fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl, for så vidt angår virkningerne af de arbejder, der er påtænkt i den berørte beskyttede lokalitet (jf. i denne retning dom af 24.11.2011, Kommissionen mod Spanien, præmis 100 og den deri nævnte retspraksis)."

Yderligere pointerer Planklagenævnet, at forsigtighedsprincippet er centralt i konsekvensvurderingen og at principper fremgår af Naturstyrelsens vejledning til Habitatbekendtgørelsen side 31-32 (citater):

"Viser den foreløbige vurdering, at der er behov for en konsekvensvurdering, finder forsigtighedsprincippet også anvendelse i forhold til tolkningen af selve konsekvensvurderingen. Forsigtighedsprincippet indebærer, at hvis der er videnskabelig tvivl om skadevirkningerne, dvs. at skade ikke kan udelukkes, skal denne tvivl komme Natura 2000-områderne til gode. Hensynet til de udpegede områder skal vægtes højest. Forsigtighedsprincippet anvendes f.eks. i tilfælde, hvor videnskabelige oplysninger er ufuldstændige, foreløbige eller usikre, samt i tilfælde, hvor en foreløbig videnskabelig vurdering viser, at der er risiko for eventuelle skadelige indvirkninger på arter eller naturtyper."

Det er på baggrund af ovenstående DN's opfattelse, at vurderingerne i Vesthimmerlands Kommunes tilladelse til periodisk udledning af opspædet, urensset spildevand til Natura-område N30, Habitatsområde H30 og Fuglebeskyttelsesområde F24 ikke opfylder kravene i Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 for så vidt angår:

- den samlede udledte mængde urensset spildevand
- den samlede mængde af næringsstoffer i det urensede spildevand
- næringsstoffernes påvirkning af de i udpegningsgrundlaget for beskyttelsesområderne nævnte arter
- indholdet af iltforbrugende organisk stof og miljøskadelige stoffer som pesticider, tungmetaller, vaske- og rensningsmidler, opløsningsmidler eller kemikalier i øvrigt i det urensede spildevand
- de miljøskadelige stoffers påvirkning af de i udpegningsgrundlaget for beskyttelsesområderne nævnte arter
- risikoen for en ekstraordinær skadevoldende påvirkning af de i udpegningsgrundlaget for beskyttelsesområderne nævnte arter som følge af uheld eller uagtsom udledning af et eller flere miljøfarlige stoffer i situationer med ukontrollabelt overløb af urensset, opblandet spildevand til Simsted Å.

idet det bemærkes, at det ikke af tilladelsen fremgår, at der ligger beregninger, analyser eller andre videnskabelige fakta til grund for Vesthimmerlands Kommunes vurderinger.

Ad 2. Udledningstilladelsen er i strid med Overfredningsnævnets kendelse af 12. februar 1970 om fredning af Simested Å fra Aalestrup til Borup Bro.

Simested Å og ådalen er fredet på strækningen fra Jernbanebroen i Aalestrup til Borup Bro, og det forekommer besynderligt og som en udtryk for overfladisk sagsbehandling, at Vesthimmerlands Kommune end ikke nævner fredningen i miljøtilladelsen og derfor selvsagt heller ikke forholder sig konkret til fredningsbestemmelserne.

Af Overfredningsnævnets kendelse (bilag 4) fremgår af afsnit "A) Vedrørende det fredede åløb" (udskriftens side 18 & 19):

6. Den fredede åstrækning må ikke forurenes.

Denne bestemmelse synes at være så klar, at der ikke er brug for fortolkning. Til en bedre forståelse af baggrunden for Overfredningsnævnets utvetydige formulering kan der imidlertid henvises til grundlaget for Fredningsnævnets kendelse, som det er medtaget i udskriften af kendelsen.

Heri indgår blandt andet:

Danmarks Naturfredningsforenings skrivelse af 12. juni 1967, hvori foreningen nedlægger fredningspåstand bl.a. omfattende følgende: *Urenset spildevand må ikke tilledes åen. Spildevand, der, tilledes åen, skal være undergivet en fuldstændig rensning, og såvidt det er muligt en kraftig iltning før udledningen.* (Udskriftens side 3)

Naturfredningsrådets skrivelse af 2. august 1967, hvori det bl.a. hedder: *Iøvrigt finder rådet, at en vigtig forudsætning for gennemførelsen af en fredning af selve åløbet må være en sikring af åens karakter som uforurenet åløb også øst og nord for Ålestrup.* (Udskriftens side 9)

Naturbeskyttelseslovens § 41 stk 1 fastslår, at (citater): *"...fredningsbestemmelserne skal overholdes af alle og enhver."*

Det er fredningsnævnene, der i givet tilfælde skal dispensere fra fredningsbestemmelserne. I henhold til Naturbeskyttelseslovens § 50 stk. 2 kan der imidlertid ikke dispenseres inden for et Natura 2000-område, hvis det ansøgte indebærer forringelse af naturtyper eller levesteder for arter. Vesthimmerlands Kommune vurderer, at udledningen af opblandet spildevand muligvis kan forringe vilkårene for arterne havlampret, bæklampret, flodlampret, odder og naturtypen vandløb med vandplanter, større bugter og vige på grund af spildevandets indhold af næringsstoffer. Alligevel fremgår det ikke af udledningstilladelsen, hvor stor belastningen af Simested Å med næringsstoffer forventes at blive eller hvor stor en belastning, Vesthimmerlands Kommune vil tillade.

Der stilles i tilladelsen krav om montering af olieudskillere på buffertanken, men derudover stiller Vesthimmerlands Kommune ingen krav om rensning af det opblandede spildevand. Det betyder, at der ikke er nogen form for styr på det opblandede spildevands eventuelle indhold af pesticider, tungmetaller miljøskadelige vaske- og rensningsmidler, opløsningsmidler eller kemikalier i øvrigt.

Det er derfor DN's opfattelse, at Vesthimmerlands Kommunes udledningstilladelse til periodevis udledning af opspædet spildevand fra Aalestrup Renseanlæg til det fredede åløb er i modstrid med fredningens indhold og dermed Naturbeskyttelseslovens § 41 stk 1.

Det er på baggrund af ovenstående ligeledes DN's opfattelse, at fredningsnævnene ikke har mulighed for at give dispensation fra fredningsbestemmelsen om, at Simsted Å ikke må forurennes på den fredede strækning, idet de under Natura 2000 og Habitatdirektivet beskyttede arter vil påvirkes negativt af udledningen af opspædet spildevand - og fordi risikoen for en miljømæssig katastrofe på grund af udledning af miljøfarlige stoffer mangedobles som følge af den ukontrollerede spildevandsudledning.

Nærværende klage indbringes ikke umiddelbart for fredningsnævnene af DN, idet klagen som følge af andre bestemmelser rettes til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, der også er administrativ klageinstans for fredningsnævnene. At indbringe nærværende klage for fredningsnævnene vil således efter DN's opfattelse indebære en u hensigtsmæssig dobbelt sagsbehandling med uklare juridiske implikationer.

Ad 3. Udledningstilladelsen er givet uden at alternative muligheder med mindre indgribende konsekvenser for miljøet har været undersøgt.

Det er DN's opfattelse, at den foreliggende udledningstilladelse udelukkende er givet på grund af Vesthimmerland Vand A/S' udtrykte ønske om en hurtig økonomisk gevinst.

Af Vesthimmerland Kommunes Spildevandsplan 2012-2020 fremgår, at det er planen at etablere separatkloakering af Aalestrup By og de omliggende landsbyer, at etablere en afskærende spildevandsledning fra Aalestrup til Stistrup Renseanlæg og at nedlægge Aalestrup Renseanlæg. I henhold til spildevandsplanen forventedes separatkloakeringen gennemført i 2018.

Realiteten er, at den afskærende spildevandsledning fra Aalestrup til Stistrup Renseanlæg er ved at være klar til brug, men at Vesthimmerlands Vand A/S i følge oplysninger på virksomhedens egen hjemmeside først forventer separatkloakeringen færdiggjort om 5-10 år.

Det kan således konstateres, at Vesthimmerlands Vand ikke har overholdt forudsætningen i Vesthimmerlands Kommunes Spildevandsplan 2012-2020 om, at separatkloakeringen i Aalestrup skulle have været færdig i 2018. Yderligere virker det ikke umiddelbart, som om Vesthimmerlands Vand har til hensigt at sætte tempoet i arbejdet med separatkloakering op, idet virksomheden vurderer, at arbejdet vil vare yderligere 5-10 år.

Vesthimmerlands Vand ønsker imidlertid at tage Aalestrup Renseanlæg ud af drift allerede nu. Da den afskærende spildevandsledning til Stistrup Renseanlæg imidlertid kun er dimensioneret til spildevandsbelastningen efter færdiggørelsen af separatkloakeringen, kan Aalestrup Rense-

anlæg kun tages ud af drift uden iværksættelse af kompenserende løsninger, hvis selskabet kan aflede urensset, opblandet regn- og spildevand til Simested Å i situationer med spidsbelastning som følge af store nedbørsmængder.

Med udledningstilladelsen fra Vesthimmerlands Kommune kan Vesthimmerlands Vand derfor stort set omkostningsfrit vælte konsekvensen af selskabets egen forsømmelighed over på den fredede og Natura 2000-beskyttede Simested Å og Hjarbæk Fjord.

DN kan selvsagt ikke acceptere denne fremgangsmåde, der ikke kun belaster vandkvaliteten i Simested Å og Hjarbæk Fjord, men også udgør en potentiel trussel mod den fauna og flora, der indgår i udpegningsgrundlaget for Nature 2000 - område 30, ligesom den valgte fremgangsmåde vil skabe en stærkt uheldig præcedens.

Efter DN's opfattelse bør Vesthimmerlands Vands selvskabte problem derfor løses af forsyningsselskabet selv.

Det kan for eksempel umiddelbart ske ved at fortsætte driften af Aalestrup Renseanlæg indtil separatkloakeringen er så langt fremme, at den afskærende spildevandsledning til Stistrup kan klare den maksimalt forekommende belastning. Det skal i den forbindelse bemærkes, at der i dag sker såvel mekanisk som biologisk og kemisk rensning af spildevandet på Aalestrup Renseanlæg, suppleret med en nitrifikation og efterfølgende denitrifikation, hvor ammonium- og ammoniakforbindelser i spildevandet omdannes til frit kvælstof, som frigives til atmosfæren og dermed ikke belaster Simested Å og Hjarbæk Fjord med næringsstof.

Som et alternativ kan Vesthimmerlands Vand undersøge muligheden af at etablere bufferbassiner uden for Natura 2000 og fredningsområdet, så der i Aalestrup er tilstrækkelig kapacitet til midlertidig opbevaring af opblandet spildevand indtil det kan pumpes videre til Stistrup Renseanlæg til fuldstændig rensning. Det nærliggende slammineraliseringsanlæg kunne her være en mulig lokalitet.

Som et andet alternativ kan Vesthimmerlands Vand undersøge muligheden af at øge kapaciteten på den afskærende spildevandsledning til Stistrup, eventuelt kombineret med anlæggelse af yderligere bufferbassiner i Aalestrup.

DN er ikke i tvivl om, at disse tre eller andre løsningsforslag vil betyde større udgifter for Vesthimmerlands Vand A/S og dermed forbrugerne end løsningen med at udlede opblandet, urensset spildevand til Simested Å. Ekstraudgiften må imidlertid ses som en konsekvens af, at Vesthimmerlands Vand ikke har fulgt retningslinjerne i Spildevandsplanen, ikke som en konsekvens af de aktuelle naturbeskyttelseshensyn.

DN må yderligere påpege, at alle bestræbelser på vandmiljøområdet på EU-plan, nationalt og kommunalt i dag har til formål at forbedre vandmiljøet. Alene af den grund forekommer det uforståeligt, at Vesthimmerlands Vand A/S og Vesthimmerlands Kommune overhovedet kan forestille sig at belaste vandmiljøet i Simested Å og Hjarbæk Fjord for næsten omkostningsfrit at kompensere for forsyningsselskabets manglende overholdelse af den kommunale spildevandsplanlægning.

Dato: 15.12.2017

mvh

på vegne af DN Vesthimmerland og DN Sekretariatet

Henning Mørk Jørgensen
31193235 hmj@dn.dk

BILAG 1

Regneeksempel, overløbsudledning af opblandet spildevand til Simested Å i en situation med skybrud og 30 mm nedbør på én time.

Følgende eksempel kan give et indtryk af regnvandsbelastningen af et areal på 300 ha ved et skybrud, hvor der falder 30 mm regn på 1 time. Den samlede regnmængde vil da være 90.000 m³. Ved en afløbskoefficient på 1 vil det være denne vandmængde, der tilføres det planlagte bufferbassin på 1250 m³ i løbet af nogle timer - idet der må påregnes en vis forsinkelse i afløbssystemet.

Da oplandesarealet imidlertid udgøres af stationsbyen Aalestrup og et antal omliggende mindre landsbyer, vil det formentlig være realistisk at forestille sig en afløbskoefficient på 0,15. Have-/parkarealer med afløb har en anslået koefficient på 0,1 og grusarealer en koefficient på 0,6, mens befæstede arealer, tagflader m.v. har en højere afløbskoefficient op mod 1.

Vesthimmerland Vands oplysninger om, at separatkloakeringen er i kloakoplandet er mere end halvejs, er medtaget i eksemplet med en vægt på 55 procent. I øvrigt er der ikke regnet med et reduceret areal, da det typisk vil modsvares af en højere afløbskoefficient.

Med en afløbskoefficient på 0,15, en beregningsmæssig reduktionsfaktor på 0,8 og en separatkloakeringsprocent på 55 vil den samlede nedbørsmængde, der tilføres bufferbassinet, være i størrelsesordenen 4.850 m³. Hertil kommer så den normale tilførsel af spildevand, der blandes op i regnvandet allerede i kloakledningerne og derfor ikke kan separeres senere. Denne tilførsel af egentligt spildevand udlignes imidlertid rigeligt mængdemæssigt af viderepumpningen af opblandet spildevand til rensningsanlægget i Stistrup, idet trykledning og pumpekapacitet er dimensioneret efter den normale maksimale spildevandstilførsel.

Forudsættes bufferbassinet tomt ved skybrudsstarten betyder det alt andet lige, at der i en skybrudssituation som i eksemplet vil løbe anslået 3000 - 3500 m³ opspædet spildevand urensset ud i Simested Å - bortset fra en såkaldt skumfiltrering, der ventes at tilbageholde større faste partikler.

Altså betydelig mere end den i miljøtilladelsen forudsatte udledning ved en enkelt skybrudshændelse

Anvendes samme beregningsmetode, viser det sig, at bufferbassinet på 1250 m³ fyldes ved en nedbørsmængde på ca. 8 mm på 1 time, hvis anlægget samtidig tilføres normal til maksimal spildevandsmængde. I praksis vil det dog næppe være tilfældet, da beregningen skal korrigeres for den mængde opblandet spildevand, der løbende kan pumpes til Stistrup Renseanlæg.

Denne korrektion er ikke foretaget her, idet den afskærende spildevandslednings faktiske kapacitet ikke er opgivet i miljøtilladelsen.

Aalestrup Kommune
Ågade 25,
9620 Aalestrup.

INDGÅET
29 SEP. 1998
AALESTRUP KOMMUNE

VIBORG AMT

Skottenborg 26

Postboks 21 8800 Viborg

Tlf 8727 1700

Fax 8662 3933

ViborgAmt@vibamt.dk

Revision af tilladelser til udledning af spildevand fra de kommunale renseanlæg i Aalestrup kommune.

Den kommunale spildevandsrensning i Danmark fungerer generelt tilfredsstillende, og samlet har renseanlæggene nået den i Vandmiljøplanen fastsatte reduktion i udledte mængder.

På trods af dette er der relativt mange renseanlæg, som ikke overholder amternes udledningstilladelser, og Miljøstyrelsen har meddelt amterne, at de gentagne og fortsatte overskridelser af udlederkrav på de kommunale renseanlæg er uacceptabelt.

Amterne er således kraftigt blevet opfordret til at foranledige at antallet af renseanlæg, der overskrider udledningstilladelsen nedbringes. Dette kan ifølge Miljøstyrelsen ske ved at skærpe håndhævelsen overfor kommunerne, meddele midlertidige tilladelser, og gøre kravparametre, som er uden miljømæssig betydning, vejledende.

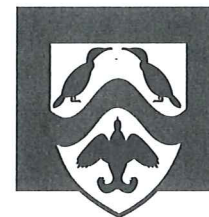
Amtets udvalg for miljø og teknik besluttede på mødet den 12. marts 1998 at følge opfordringen fra Miljøstyrelsen.

For Aalestrup Kommune betød Udvalgets beslutning,

- at kommunen blev anmodet om at fremsende ansøgning om revideret udledningstilladelser mht. til ilt og suspenderet stof for Aalestrup, Gedsted og Hvilsom renseanlæg.

Desuden blev kommunen orienteret om at revisionen for Aalestrup renseanlæg vil tage højde for det fremtidige krav til COD på < 75 mg/l, jf. bekendtgørelse om spildevandstilladelser m.v.

Amtet modtog ovennævnte ansøgning den 15. maj 1998.

MILJØ OG TEKNIK

J.nr. 8-73-11-793-1-96/

Viborg, den

28 SEP. 1998

Amtets vurdering :

Aalestrup renseanlæg :

Udledningen af spildevand sker via afløb med stort fald til Simested å, som på strækningen er B1- målsat, og medianminimumsvandføringen er vurderet til ca. 950 l/s.

Det er forvaltningens opfattelse, at kravet til renseanlægget vedrørende suspenderet stof på grund af udledningens størrelse har en vis miljømæssig betydning for Simested å, og at kravet derfor ikke kan gøres vejledende.

Da udledningen sker via afløb med stort fald, vurderes kravet til ilt ikke at have nogen nævneværdig miljømæssig betydning, i forhold til de øvrige gældende kravværdier. Kravet til ilt gøres således vejledende.

Gedsted renseanlæg :

Udledningen af spildevand sker til Lerkenfeldt å, som er B2- målsat, og medianminimumsvandføringen er vurderet til ca. 1200 l/s.

Det er forvaltningens opfattelse, at kravene til renseanlægget vedrørende suspenderet stof og iltmætning ikke har nogen nævneværdig miljømæssig betydning for Lerkenfeldt å, i forhold til de øvrige gældende kravværdier. Kravene til ilt og suspenderet stof gøres således vejledende.

Hvilsom renseanlæg :

Udledningen af spildevand sker via "Afløbsgrøft Hvilsom" til Simested å. "Afløbsgrøft Hvilsom" er B3- målsat og har ringe vandføring. Simested å er B2- målsat, og medianminimumsvandføringen er vurderet til ca. 420 l/s.

Det er forvaltningens opfattelse, at kravene til renseanlægget vedrørende suspenderet stof og iltmætning ikke har nogen nævneværdig miljømæssig betydning for "Afløbsgrøft Hvilsom" og Simested å, i forhold til de øvrige gældende kravværdier. Kravene til ilt og suspenderet stof gøres således vejledende.

Øvrige kommunale renseanlæg :

Udledningstilladelserne for renseanlæggene Vesterbølle Øst og Vesterbølle Vest fortsætter uændret, dog er standardvilkårene i amtets udledningstilladelser tilpasset kravene i det "Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljøet 1998 – 2003".

Amtets afgørelse :

Der meddeles hermed i henhold til § 28 i Miljøbeskyttelsesloven reviderede udledningstilladelser for Aalestrup, Gedsted, Hvil-som, Vesterbølle Øst og Vesterbølle Vest renseanlæg.

Kravene til udledningen fra det enkelte renseanlæg fremgår af vedlagte bilagsskemaer. Standardvilkårene er tilpasset kravene i det "Nationale Overvågningsprogram for Vandmiljøet 1998 - 2003".

De nye udledningstilladelser erstatter de hidtil meddelte udled-ningstilladelser.

Nærværende revision af udledningstilladelserne forventes an-nonceret i Viborg Stifts Folkeblad og Ålborg Stiftstidende den 30. september 1998.

Klagevejledning.

Amtets afgørelse kan iht. §§ 98 og 99 i Miljøbeskyttelsesloven påklages til Miljøstyrelsen af kommunalbestyrelsen, embedslæ-geinstitutionen og enhver der må have en individuel væsentlig interesse i sagens udfald. Desuden kan afgørelsen påklages af Danmarks Naturfredningsforening, Danmarks Sportsfiskerfor-bund, Dansk Fiskeriforening og Ferskvandsfiskeriforeningen.

Klagefristen udløber den 28. oktober 1998, og en eventuel klage indgives skriftligt til Viborg amt. Amtet sender umiddelbart ef-ter klagefristens udløb klagen til Miljøstyrelsen ledsaget af det materiale der er indgået i sagens bedømmelse.

Yderligere oplysninger kan fås hos undertegnede på telefon 87271392.

Med venlig hilsen

Nels G. Markussen

Kopi af afgørelsen (inkl. bilag) er tilsendt :

- Miljøstyrelsen, Strandgade 29, 1401 København K.
- Embedslægerne for Viborg amt, Li. Sct. Mikkel's Gade 4, 1.,
8800 Viborg
- Danmarks Naturfredningsforening, Nørregade 2,
1165 København K.
- Danmarks Sportsfiskerforbund, Woersåesgade 1, 7100 Vejle
- Danmarks Fiskeriforening, Studiestræde 3,
1455 København K.
- Ferskvandsfiskeriforeningen, Vejlsøvej 51, Bygning F,
8600 Silkeborg.

	VIBORG AMT Miljø og Teknik Forsyningskontoret	Tilladelse meddelt: September 1998
		Ikrafttræden den: 1-1-1998

BILAGSSKEMA TIL UDLEDNINGSTILLADELSE

Anlæg: Ålestrup	Kommune: Ålestrup
Kloakområder: Ålestrup, Hvam, Gl. Hvam, Simested, Østerbølle	
Kommunens udløbsnr.: U10	Amtets DAM-nr.: 793 202

Godkendt kapacitet	Status
Tørvejr, vandmængde, m ³ /år	750.000
Tørvejr, vandmængde, m ³ /time	100
Regnvejr, vandmængde, l/s	200
Organisk stof PE	14.000
Renseniveau	MBNDK

Udledning til: Simested å

Udløbsledning længde: m	Medianminimumsvandføring: 950 l/s
Udløbsledning dybde: m	Fortyndingszone, længde: - m
Diffusor:	Recipient-målsætning: B1

Kontrolgrundlag				DIF-anvisning	
Variabel	Kravværdi	Kontrol			Bemærkning
		Periode	Type	Klasse	
Temperatur	< 30 °C	1.1-31.12.	Tilstand	Almindelig	Vejledende
pH	6,5-8,5	-	-	-	-
Bundfald 2t	< 0,5 ml/l	-	-	-	-
Ilt	> 60 %	-	-	-	-
Susp. stof	< 30 mg/l	-	-	-	-
BI5 mod.	< 15 mg/l	-	Transport	Skærpet	-
COD	< 75 mg/l	-	-	-	*
Total-N	< 8,0 mg/l	-	-	-	-
Total-P	< 1,0 mg/l	-	-	-	-

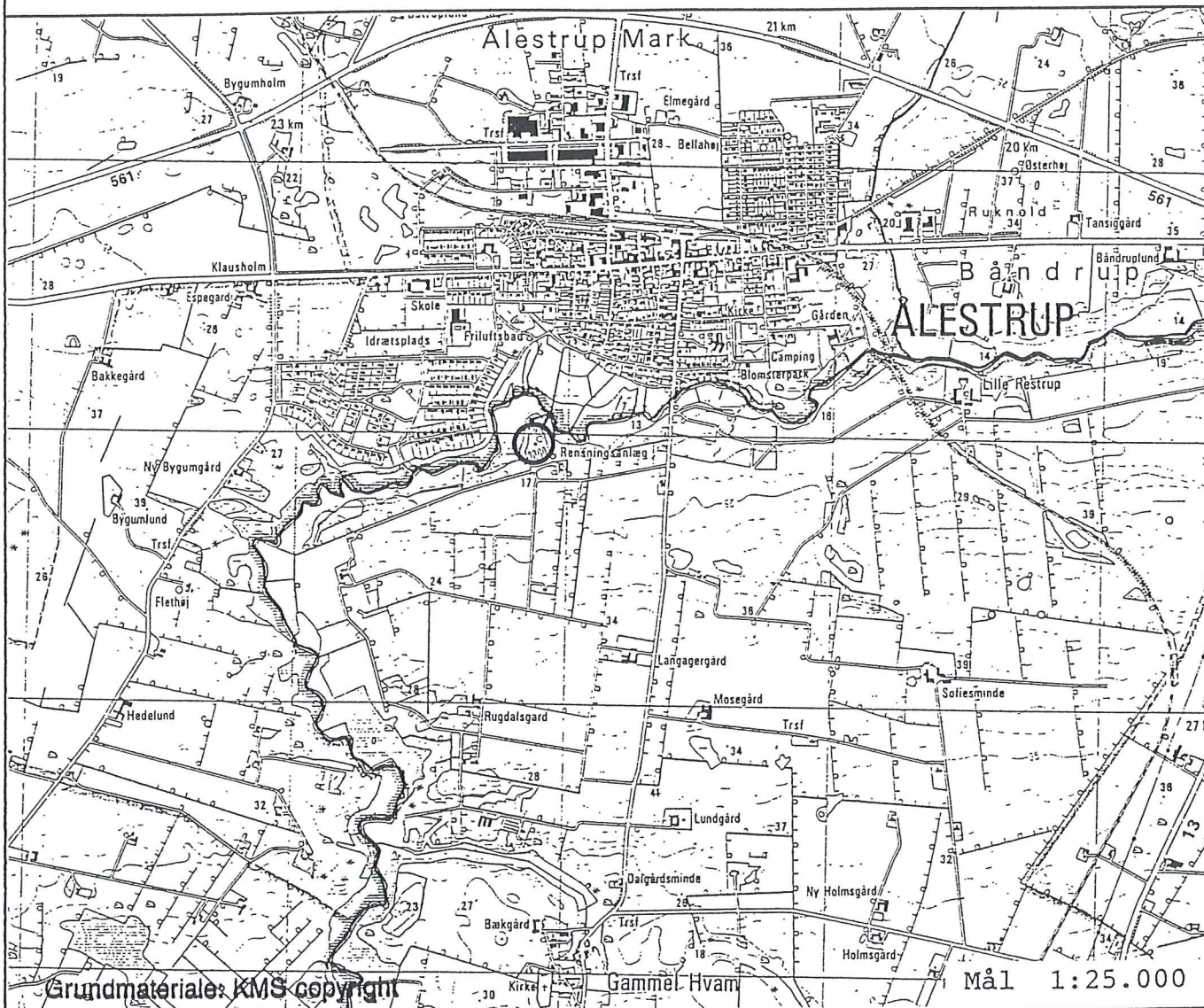
Tilladelse meddelt med Standardvilkår: Blad A

Der udtages p.t. årligt 11 afløbsprøver og 3 tilløbsprøver som egenkontrol

* Kravet gældende fra 1/1 1999

Kommune nr. + navn : 793 Ålestrup

Renseanlæg nr. + navn: 202 Ålestrup

Kapacitet : 14.000 PE

Rensningsniveau : Mekanisk biologisk med kvælstof- og fosforfjernelse

Recipient

Vandløbsnr. og navn : 1410 Simested å

Målsætning : B1

DAM stationsnr. : 40 100 m nedstrøms Ålestrup renseanlæg

Udløbsledning :

Åbent/rørlagt vandløb:

Kortbilag til udledningstilladelse

VIBORG AMT

FORSYNINGSKONTORET

Standardvilkår for udledningstilladelser for renselanlæg i Viborg amt BLAD A

1. Der skal føres driftsjournal, som er tilgængelig for amtet.
2. Et sted på anlægget skal det være muligt at måle vandmængden ved hjælp af skarpkantet overfald eller andet.
3. Hvis der på anlægget sker en kontinuerlig vandføringsmåling, skal der opsættes stik ved tilløb og afløb, så der kan udtages mængdeproportionale prøver med signal fra denne måling.
4. Kommunens egenkontrol omfatter feltmålinger samt udtagning af vandprøver, som analyseres på autoriseret laboratorium efter Dansk Standard.

Kommunen sikrer, at prøveudtagningen gennemføres i overensstemmelse med den til enhver tid gældende anvisning, og at alle nødvendige oplysninger i tilknytning til prøvetagningen registreres og arkiveres.

Der anvendes mængdeproportional døgnprøvetagning.

Prøvetagningen fordeles så vidt muligt jævnt over året og over ugens hverdage. Der udarbejdes en plan for prøvetagningen. Planen fremsendes til amtet hvert år inden den påbegyndes, og den skal gennemføres uanset eventuelle driftsforstyrrelser på anlægget.

Egenkontrol omfatter som minimum det antal tilløbs- og afløbsprøver, der fremgår af udledningsskemaet. Desuden skal prøveantallet til enhver tid være i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Afløbsprøverne analyseres for pH, bundfald efter 2 timer, SS, COD, BI₅-mod., NH₃+NH₄-N, NO₂+NO₃-N, total-N, PO₄-P og total-P.

Tilløbsprøverne analyseres for pH, bundfald efter 2 timer, SS, COD, BI₅-umod., total-N og total-P.

På anlægget måles nedbør og vandmængde i prøvetagningsdøgnet. I afløbet måles vandtemperatur og iltmætning (såfremt der er en kravværdi for iltmætning).

5. Kravværdierne i udledningsskemaet vurderes efter den til enhver tid gældende danske standard for afløbskontrol og statistisk kontrolberegning af afløbsdata.

Overskridelser af vejledende krav registreres ikke som en overskridelse af udledningstilladelsen, men giver alene anledning til overvejelser om eventuelle tiltag for at forbedre rensningen.

6. Alle resultater af egenkontrollen indberettes skriftligt til amtet og embedslægen, samt på EDB-format til amtet efter nærmere aftale.

Standardvilkår for udledningstilladelser for renseanlæg i Viborg amt BLAD B

1. Der skal føres driftsjournal, som er tilgængelig for amtet.
2. Kommunens egenkontrol omfatter feltmålinger samt udtagning af vandprøver, som analyseres på autoriseret laboratorium efter Dansk Standard.

Kommunen sikrer, at prøveudtagningen gennemføres i overensstemmelse med den til enhver tid gældende anvisning, og at alle nødvendige oplysninger i tilknytning til prøvetagningen registreres og arkiveres.

Der anvendes mængdeproportional døgnprøvetagning når det er muligt, og ellers tidsproportional døgnprøvetagning.

Prøvetagningen fordeles så vidt muligt jævnt over året og over ugens hverdage. Der udarbejdes en plan for prøvetagningen. Planen fremsendes til amtet hvert år inden den påbegyndes, og den skal gennemføres uanset eventuelle driftsforstyrrelser på anlægget.

Egenkontrol omfatter som minimum 3 årlige **afløbsprøver**. Desuden skal prøveantallet til enhver tid være i overensstemmelse med gældende lovgivning.

Prøverne analyseres for pH, bundfald efter 2 timer, SS, BI₅-umod., total-N og total-P.

På anlægget måles nedbør i prøvetagningsdøgnet. I afløbet måles vandtemperatur og iltmætning (såfremt der er en kravværdi for iltmætning).

3. Kravværdierne i udledningsskemaet vurderes efter den til enhver tid gældende danske standard for afløbskontrol og statistisk kontrolberegning af afløbsdata.
Overskridelser af vejledende krav registreres ikke som en overskridelse af udledningstilladelsen, men giver alene anledning til overvejelser om eventuelle tiltag for at forbedre rensningen.
4. Alle resultater af egenkontrollen indberettes skriftligt til amtet og embedslægen, samt på EDB-format til amtet efter nærmere aftale.

Bilag 3

Nævnet kan desuden tage stilling til, om kommunen har foretaget den fornødne vurdering efter habitatdirektivet, habitatbekendtgørelsen, vandrammedirektivet og vandplanerne.

Planklagenævnet kan ikke tage stilling til, om myndighedens afgørelser er hensigtsmæssige, men kan alene afgøre, om myndighedens vurdering i henhold til bestemmelserne er i overensstemmelse med reglerne.

DN skelner ikke entydigt mellem betegnelserne planer, miljørapport og VVM-redegørelse. Hillerød Kommune har vedlagt VVM-redegørelsen som bilag til miljørapporten, og indstillingen til Hillerød Byråd ved vedtagelse af tillæg nr. 1 til kommuneplanen var vedlagt VVM-redegørelsen og miljørapporten. Planklagenævnet opfatter derfor klagen som en klage over miljøvurderingen af planerne, herunder VVM-redegørelsen i det omfang, denne er inddraget i miljøvurderingen, jf. miljøvurderingslovens § 7, stk. 3, og over den efterfølgende vedtagelse af planerne på dette grundlag.

Planklagenævnet har i denne sag taget stilling til følgende spørgsmål:

1. Vurderingen efter habitatreglerne, jf. afsnit 3.2.
2. Vandrammedirektivet og vandplanerne, jf. afsnit 3.3
3. Miljøvurderingen af planerne, jf. afsnit 3.4
4. Vedtagelsen af planerne, jf. afsnit 3.5

3.2. Væsentligheds- og konsekvensvurderinger efter habitatreglerne

3.2.1. Generelt om væsentligheds- og konsekvensvurderinger

Habitatdirektivets art. 6, stk. 3 ^[16] fastsætter:

Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de –hvis det anses for nødvendigt – har hørt offentligheden.

Habitatdirektivet er i dansk ret implementeret på tværs af en række lovgivninger. De konkrete planforslag er vurderet efter habitatbekendtgørelsen fra 2007 ^[17].

Hvis et planforslag, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendigt for et Natura 2000-områdes forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, skal der i redegørelsesdelen af planen indgå en vurdering af forslagets virkninger på området under hensyn til områdets bevaringsmålsætninger, jf. bekendtgørelsens § 6, stk. 1.

Det forudsættes således i bestemmelsen, at der først skal foretages en vurdering af, om planen kan påvirke et habitatområde væsentligt (væsentlighedsvurdering). Hvis dette er tilfældet, skal der foretages en vurdering af virkningen på området (konsekvensvurdering), og denne vurdering skal indgå i planens redegørelse.

Der ligger altså allerede på planforslagsstadiet en forpligtelse til at varetage Natura 2000-reglerne. Herunder skal en eventuel konsekvensvurdering foretages i forbindelse med planlægningsprocessen.

EU-domstolen har fastslået, at en vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, ikke kan anses for tilstrækkelig, såfremt den er mangelfuld og ikke indeholder fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af de arbejder, som er påtænkt i den omhandlede lokalitet. Således anføres i EU-domstolens dom af 11. april 2013 i sag C-258/11 (Sweetman-dommen), præmis 44:

For så vidt angår vurderingen i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, må det præciseres, at den ikke må

medføre lakuner, og den skal indeholde fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl for så vidt angår virkningerne af de arbejder, der er påtænkt i den berørte beskyttede lokalitet (jf. i denne retning dom af 24.11.2011, Kommissionen mod Spanien, præmis 100 og den deri nævnte retspraksis).

EU-domstolen fortolker habitatdirektivet art 6, stk. 3, således, at myndigheden skal foretage en vurdering af, om det kan udelukkes, at projektet eller planen i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke opnåelse af gunstig bevaringsstatus for det udpegede område væsentligt, herunder om bevaringsstatus for de arter og/eller naturtyper, som området er udpeget for at beskytte (kaldet udpegningsgrundlaget), vil blive påvirket væsentligt. Hvis en sådan påvirkning på baggrund af objektive kriterier ikke kan udelukkes, skal der, såfremt projektet eller planen ønskes fremmet, gennemføres en nærmere vurdering (konsekvensvurdering). Denne vurdering skal omfatte alle aspekter af projektet/planen, som kan påvirke den omhandlede lokalitet, og vurderingen skal udføres på baggrund af den bedste videnskabelige viden på området.

Denne fortolkning af habitatreglerne følger blandt andet af EU-domstolens dom af 7. september 2004 i sag C-127/02 (Hjertemuslingedommen), præmis 61, og dommens punkt 4:

En vurdering i henhold til artikel 6, stk. 3, i direktiv 92/43 af en plan eller et projekts virkninger på den omhandlede lokalitet indebærer, at alle de aspekter af en plan eller et projekt, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke bevaringsmålsætningen for lokaliteten, skal identificeres før godkendelsen heraf under hensyn til den bedste videnskabelige viden på området. De kompetente nationale myndigheder giver kun tilladelse til en aktivitet som mekanisk fiskeri efter hjertemuslinger på betingelse af, at de, ud fra konklusionen på vurderingen af denne aktivitet virkninger på den omhandlede lokalitet under hensyn til bevaringsmålsætningen for denne, har opnået vished for, at aktiviteten ikke har skadelige virkninger for den pågældende lokalitets integritet. Det forholder sig således, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger.

Der kan herefter kun gives tilladelse til et projekt eller en plan, såfremt det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at projektet eller planen ikke har skadelige virkninger på den omhandlede lokalitets integritet.

At forsigtighedsprincippet er centralt i konsekvensvurderingen fremgår ligeledes af Naturstyrelsens vejledning til habitatbekendtgørelsen, ^[18] s. 31-32:

Viser den foreløbige vurdering, at der er behov for en konsekvensvurdering, finder forsigtighedsprincippet også anvendelse i forhold til tolkningen af selve konsekvensvurderingen. Forsigtighedsprincippet indebærer, at hvis der er videnskabelig tvivl om skadevirkninger, dvs. at skade ikke kan udelukkes, skal denne tvivl komme Natura 2000-områder til gode. Hensynet til de udpegede områder skal vægtes højest.

Forsigtighedsprincippet anvendes f.eks. i tilfælde, hvor videnskabelige oplysninger er ufuldstændige, foreløbige eller usikre, samt i tilfælde, hvor en foreløbig videnskabelig vurdering viser, at der er risiko for eventuelle skadelige indvirkninger på arter eller naturtyper.

[...]

Forsigtighedsprincippet kræver, at den kompetente myndighed skal have vished for, at planen eller projektet ikke kan skade Natura 2000-området, før planen kan vedtages, eller projektet kan tillades. Det vil sige, at en plan eller et projekt først må vedtages eller tillades, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at planen eller projektet ikke skader Natura 2000-området (omvendt bevisbyrde).

3.2.2. Omfanget af væsentligheds- og konsekvensvurderingen

En væsentligheds- eller konsekvensvurdering skal ikke kun omfatte eventuelle påvirkninger af habitatområder i selve planområdet, men også af nærliggende habitatområder, hvis disse kan blive påvirket. Desuden skal myndigheden ikke kun vurdere, om planen i sig selv kan påvirke det udpegede

Afgørelser – Reg. nr.: 04586.00

Fredningen vedrører: Simested Å

Domme

Taksationskommissionen

Naturklagenævnet

Overfredningsnævnet 12-02-1970

Fredningsnævnet 08-12-1967

Kendelser

Deklarationer

OVERFREDNINGSNÆVNET >

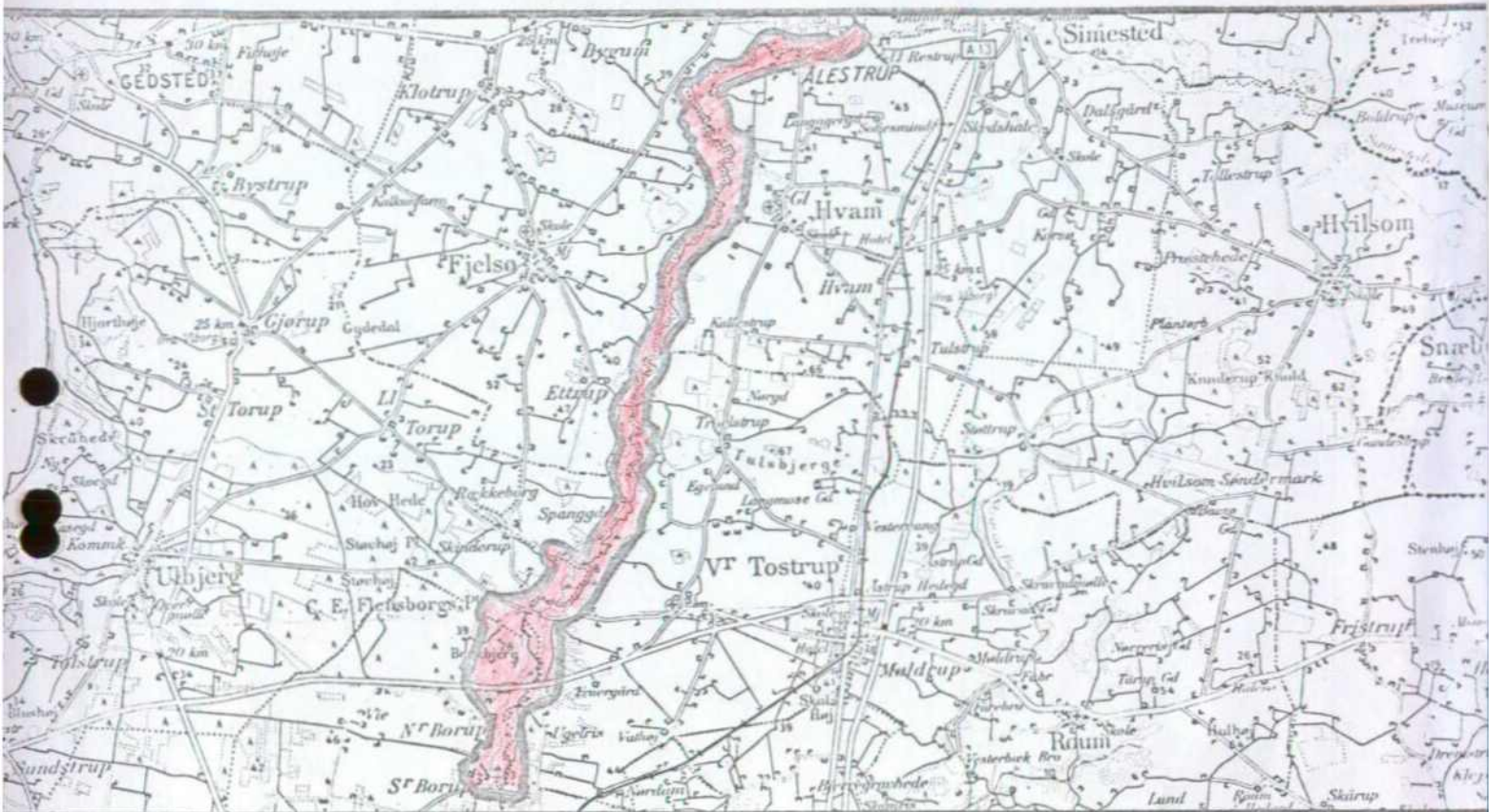
REG. NR. 4586

MORT 1215 IV Nφ

1216 II SV-III Sφ

Lokalitet : Simested å

Kommune : Ålestrup/Møldrup

1:100.000

J.nr. :

Fr.nr. : P 5 - 1700 Fr. 5.

Areal : ca. 455 ha.

Fredet: FNK 8.11.1967
OFNK 12.2.1970
OFTK 27.2.1974

Formål : Forhindre afvandingsag gennemført, med baggrund i åens og ådalens fiskerimæssige, videnskabelige og landskabelige værdi.

Indhold : Der henvises til OFNK af 12.2.1970 side 18-21 og OFTK af 27.2.1974.

Ejer : Private, Hedeselskabet, Ålestrup kommune.

Påtaleret : Fredningsnævnet, Naturfredningsrådet, Danmarks Naturfredningsforening.

FREDNING

U D S K R I F T

a f

OVERFREDNINGSNÆVNETS KENDELSESPROTOKOL

=====

År 1970, den 12. februar, afsagde Overfredningsnævnet følgende

k e n d e l s e

i sagen nr. 1957/67 om fredning af Simested å med tilstødende arealer på strækningen fra Ålestrup til Sdr. Borup bro.

I den af fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds den 8. december 1967 afsagte kendelse hedder det:

"Ved skrivelse af 12. juni 1967 har Danmarks Naturfredningsforening rejst fredningssag for visse arealer ved Simested å på strækningen fra Ålestrup til Sdr. Borup.

Fredningsnævnet for Viborg amtsrådskreds, der har behandlet sagen, har bestået af dommer H. Grundtvig som formand, amtsrådsmedlem Erik Jensen, Iller, og de sognevalgte medlemmer, gård-ejerne Karl Højbjerg, Guldager, Alfred Vinther, Gedsted, Anders Skamris, Møldrup, Jens Kristiansen, Skals, og Jørgen Jørgensen, Nr. Rind, de sidste for hver sin kommune.

Det hedder i ovennævnte skrivelse af 12. juni 1967:

"Danmarks Naturfredningsforening skal herved anmode om, at der rejses fredningssag for Simested å fra Ålestrup til Sdr. Borup, Viborg amt med tilstødende arealer som nærmere angivet på vedlagte kort bilag 1.

Til åløbet knytter der sig særdeles stor ferskvandsbiologisk interesse, dels som forskningsobjekt dels som undervisningsområde for gymnasier, seminarier og højere læreanstalter. Åen er karakteriseret ved at have stærkt vekslende milieuforhold ned gennem løbet, idet bundforholdene veksler mellem sten, sand, tørv og slam. Det betyder, at vi har mulighed for udvikling af en særdeles varierende fauna, således især af rheophile (strømel-skende) arter, jfr. redegørelse herom fra Københavns Universitets Ferskvandsbiologiske Laboratorium. Bilag 2.

Samtidig spiller åen en meget vigtig rolle som rekreativt område, idet den årligt besøges af et meget stort antal lystfiskere, jfr. Danmarks Sportsfiskerforbunds udtalelse ved skrivelse af 25. 2. d. å. bilag 3.

Rent landskabeligt knytter der sig en betydelig interesse til det stærkt slyngede åløb i den smalle dal med dens mange natur-

lige engsamfund. De omgivende arealer, der omfattes af fredningspåstanden, er endvidere af meget varierende karakter og samtidig med, at de er af stor landskabelig værdi, rummer de en lang række værdifulde og interessante biotoper såsom enekrat, hedearealer, aspe-egekrat og vældsamfund.

Der nedlægges følgende fredningspåstand:

Åens løb må ikke reguleres ved udretning eller uddybning.

Urenset spildevand må ikke tilledes åen. Spildevand, der tilledes åen, skal være undergivet en fuldstændig rensning, og såvidt det er muligt en kraftig iltning før udledningen.

Bebyggelse skal ikke være tilladt bortset fra de til landbrugsmæssig udnyttelse af arealerne nødvendige.

Opstilling af boder, skure, master eller andre skæmmende indretninger skal ikke være tilladt.

Campingpladser må ikke etableres.

Automobilophugningspladser må ikke oprettes, og arealerne må ikke benyttes til henkastning af affald.

Udenfor de arealer, der nu er udlagt til haver eller allerede er træbevoksede, må tilplantning med nåletræer ikke finde sted.

Selvsåede træer kan fjernes på de påtaleberettigedes foranledning.

Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller opfyldning.

Påtaleret tillægges Fredningsnævnet for Viborg amt, Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening.

Danmarks Naturfredningsforening forbeholder sig under sagens behandling at ændre fredningspåstanden."

I den anførte redegørelse fra Københavns Universitets

Ferskvandsbiologiske Laboratorium hedder det:

"Besigtigelse af Simested å 6-7 marts 1967.

Åen besigtigedes på syv lokaliteter inden for det område, der tænkes reguleret. På alle lokaliteter indsamledes faunaprøver. Ved vurdering af disse prøver må bemærkes, at indsamlingen er foretaget på et tidspunkt, hvor vandstand og vandføring er forholdsvis høj, hvorved indsamlingen af dyr hovedsageligt indskrænktes til det område, der kunne nås fra bredden. Endvidere var vandet på grund af vandføring og vandstand forholdsvis uklart. Vegetationen er stærkt reduceret på den pågældende årstid, hvilket medfører, at det faunaelement, som er knyttet til vegetationen kun er sparsomt repræsenteret i prøverne, der i stedet er stærkt domineret af stembundsfaunaen. Det skal endvidere fremhæves, at listerne fra de enkelte lokaliteter ingenlunde giver et udtømmende billede af faunaen de pågældende steder, dertil er den anvendte tid alt for kort.

I det følgende skal gives en kort karakteristik af åens biologiske værdi. For de mere detaljerede oplysninger henvises til bilag med oplysninger om de enkelte lokaliteter.

Den pågældende strækning må betegnes som et typisk dansk vænlløb, der yderligere er karakteriseret ved middel til stor strømhastighed. Milieuforholdene er stærkt vekslende ned gennem vandløbet, der mange steder slynger sig stærkt ned gennem en smal ådal, hvorved bundforholdene bliver meget varierede. Områder med stembund veksler således med sand, tørv og slam, der i sommertiden må være dækket af en frodig vegetation. Der er herved grundlag for en meget rig og stærkt varieret fauna, hvad de indsamlede prøver da også viser, selvom årstiden ikke er den bedst egnede til påvisning af faunaens rigdom. Navnlig bemærkes rigdommen på rheophile (strømel-skende) former (der er fundet mindst 27 arter af denne ka-

tegori). Dette går åen meget værdifuld som forskningsobjekt, ikke alene ved sammenligning med de fredede vestjyske vandløb, men også som repræsentant for et nordeuropæisk lavlandsvandløb, for hvilke der til dato foreligger ret få undersøgelser sammenlignet med de mange undersøgelser af bjærgbække i Mellemeuropa. Endvidere kan åen, også i kraft af faunaens rigdom og variation få stor betydning som undervisningsobjekt for skoler, seminarier og universiteter.

Det bør tillige fremhæves, at der ved denne overfladiske besigtigelse fandtes adskillige sjældne rindende vandsformer og der er ingen tvivl om, at nærmere undersøgelser vil fremdrage flere sjældenheder. Af sjældenheder skal først og fremmest nævnes larven af vårfluen Oligoplectrum maculatum. Denne art, der indtil for ganske få år siden fandtes i en lang række himmerlandske vandløb, findes, så vidt vides, kun i ganske få vandløb i dag, medens den på de fleste af de tidligere lokaliteter er forsvundet, sandsynligvis på grund af forurening og regulering af vandløbene. I Simsted å forekommer den i den nederste halvdel af åstrækningen i så stor mængde, at det må formodes, at man har mulighed for at bevare en livskraftig bestand af denne art, der navnlig er interessant ved at udgøre en ernæringsbiologisk type, der ellers ikke findes i vor fauna.

Af andre sjældne og/eller interessante arter skal blot fremhæves: Dugesia Gonocephala, Isoperla difformis, Ephemera danica, Heptagenia fuscogrisea, Rhyacophila nubila (?), Ecclisopteryx guttulata.

Hele den nederste del af strækningen bærer præg af i det store og hele at henligge i naturtilstand, både hvad vandløb og omgivelser angår. Det samme gælder også omgivelserne i den øverste

del, hvorimod åen fra broen syd for Ålestrup til et sted vest for Hvam bærer præg af forurening, jo stærkere jo nærmere man er ved Ålestrup. Dette kommer til udtryk i faunaens sammensætning, men ikke ved ilde lugt eller udseende. Det skal her bemærkes, at ved en besigtigelse foretaget 7. sept. 1959 fandtes ingen nævneværdige spor af forurening ved Ålestrup. Faunaen var da rig og varieret, hvorimod den nu er stærkt domineret af larver af simulier (kvægmyg), der kun forekom i ringe antal dengang. Adskillige arter, der blev fundet i 1959 ved broen syd for Ålestrup, er ikke genfundet denne gang.

Kunne man standse forureningen, må det formodes, at det tabte her kan genoprettes ved en nyindvandring af arterne fra det uforurenede område i den nederste del af strækningen. Man ville herved have mulighed for at skabe og bevare et stykke natur af meget stor værdi for forskning, undervisning og friluftsliv.

Niels Bjarnov

Jens Thorup."

Danmarks Sportsfiskerforbund udtaler i skrivelse af 25. februar 1967:

"Ved skrivelse af 25. f.m. anmodede forbundet Danmarks Naturfredningsforening om at rejse fredningssag for at få fredet væsentlige dele af ådalen fra Ålestrup mod syd, langs den såkaldte Simested å.

Efter at et medlem af hovedbestyrelsen har besigtiget ådalen fra Ålestrup og et antal kilometer sydpå opretholdes anmodningen.

Det er forbundets opfattelse, at ådalen bør fredes på grund af dens skønhed, beliggenhed og ejendommelighed, idet dens bevarelse vil have væsentlig betydning for almenheden.

Man vil desuden formode, at områdets bevarelse, stort

set som det er, kan have naturvidenskabelig eller undervisningsmæssig interesse.

Særlig vægt vil man lægge på det forhold, at der i området endnu findes naturlige åsvingninger. Da sådanne er ved at være sjældne i Danmark, må man lægge afgørende vægt på deres bevarelse.

Forbundet henleder opmærksomheden på, at nogle lodsejere er meget imod en ændring af forholdene, og henstiller, at der tillægges dette forhold megen vægt.

Det skal også anføres, at den omtalte åregulering ifølge omtalen i pressen kun kan gennemføres under anvendelse af et betydeligt tilskud fra det offentlige, og at det findes ganske urimeligt, at det offentlige ligefrem ofrer penge på at ødelægge naturværdier. Lov om naturfredning forudsætter, at der undertiden ofres penge på at bevare natur, og stedfundne undersøgelser viser, at turen til fredning af ferskvandsområder bør anses at være kommet."

Amanuensis Jørgen Jensen, den kgl. Veterinær- og Landbohøjskole, afdelingen for systematisk botanik nævner i en erklæring af 27. juli 1967 eksempler på en lang række naturlige eller kulturbetingedede plantesamfund, der er fundet indenfor området, og hvoraf flere er af væsentlig interesse. Han konkluderer:

"De her fremdragne plantesamfund repræsenterer kun en del af de forekommende typer. Området må udfra undervisningsmæssige synspunkter karakteriseres som særdeles værdifuldt, idet koncentrationen af mange forskellige plantesamfund indenfor et begrænset areal, gør det velegnet som excursionsområde og en fredning kan på det stærkeste anbefales."

Seminarieadjunkt, cand.mag. E. Torp Pedersen, Jelling, udtaler i erklæring af 28. juni 1967:

"Ornithologisk udtalelse om Simested Å i Himmerland.

Efter besigtigelse af Simested å fra Ålestrup til Sdr. Borup, den 3. juni 1967 kan jeg udtale, at hele ådalen - foruden den store landskabelige skønhed - er et vigtigt tilholdssted og yngleområde for en lang række mose- og engfugle: Gråand, Dobbeltbekkasin, Gøg, Sivsanger, Bynkefugl, Engpiber, Rørspurv med flere.

Desuden holder der mange småfugle - især Tornsanger og Skovpiber - til i de hegn og krat, som grænser ned til ådalen.

Området må betragtes som en helhed, der bør bevares, - også som et vigtigt tilholdssted for en række fuglearter, som for hvert år får ringere muligheder her i landet på grund af udtøringsarbejder og åreguleringer.

Entomologisk bemærkning.

Den sjældne sneppeflue, *Atherix ibis*, findes i Simested ådal. Under broen lige øst for Sdr. Borup fandt jeg den 3. juni 1967 en klump af flere hundrede æglæggende og døende hunner, flere kom flyvende til.

Atherix ibis er her i landet kun kendt fra Jylland, hvor den er fundet ved nogle få bække og åer i Vest- og Midtjylland samt i Østjylland fra Grejsdalen til Gudenådalen."

Naturfredningsrådet udtaler i skrivelse af 2. august 1967:

"På foranledning af Danmarks Naturfredningsforenings skrivelse af 12/6 67 til nævnet, hvoraf naturfredningsrådet har modtaget genpart, har rådet besøgt området og kan udtale sin anbefaling af, at der rejses fredningssag.

Rådet finder, at området både er meget afvekslende og naturskønt og tillige rummer meget store naturvidenskabelige værdier, der bør sikres. Det gælder ikke blot åløbet - der er næsten

uforurenet og helt naturligt - men også vældmoser og kærmoser i ådalen og flere af skrænterne, f.eks. skrænterne lidt nord for Flethøj, hvorfra der er en vid udsigt over ådalen østpå og sydpå, og hvor skræntfloraen er interessant. Disse skrænter bør derfor medtages.

Iøvrigt finder rådet, at en vigtig forudsætning for gennemførelsen af en fredning af selve åløbet må være en sikring af åens karakter som uforurenet åløb også øst og nord for Ålestrup.

For området ved Tulsbjerg er arkæologiske forhold af særlig betydning. Man bør derfor for dette areal bede nationalmuseet om en udtalelse.

Som følge af sagens omfattende karakter må rådet tage forbehold med hensyn til detaljer. Der kan både være tale om særlige servitutter på bestemte matrikelnumre og forslag om små udvidelser eller indskrænkninger af det areal, der er foreslået af Danmarks Naturfredningsforening."

I henhold til naturfredningslovens § 10 skete der herefter den 17. juli 1967 bekendtgørelse i Statstidende og Viborg Stifts Folkeblad om fredningen, ligesom de interesserede lodsejere samtidig blev underrettet direkte.

Nævnet indhentede en udtalelse fra amtsvandinspektør Å. Eltons, Viborg, der ved skrivelse af 3. juli 1967 svarede således:

"Tilbagesendes Fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds med udtalelse, at der for amtsvandløbet Simested-Låstrup å på strækningen fra Ll. Restrup bro sydøst for Ålestrup til Sdr. Borup bro af Det danske Hedeselskab er udarbejdet projekt til åens regulering og uddybning. Viborg amtsråd har i skrivelse af 26. april 1955 garanteret for en del af projekteringsudgifterne i det til-

fælde, at projektet ikke kommer til udførelse. Garanti for den resterende del af projekteringsudgifterne er givet af Østerbølle, Gedsted-Fjelsø og Hvam-Hvilsom sogneråd.

På et lodsejermøde i Møldrup den 13. juli 1955 er det derefter besluttet, at det af hedeselskabet udarbejdede projekt indbringes for statens landvindingsudvalg med anmodning om sagens gennemførelse i henhold til landvindingslovens bestemmelser. På grund af utilstrækkelige midler har det ikke hidtil været muligt at opnå en bevilling til projektets gennemførelse. Nu er sagen imidlertid klar hertil fra landvindingsudvalgets side, og ved skrivelse af 29. december f. å. har underudvalget for Jylland anmodet hedeselskabet om at orientere sig om, hvorvidt der blandt lodsejerne fortsat må formodes at være interesse for at søge sagen gennemført efter den ny lov om finansiering af vandløbsregulering m. v. (den ny landvindingslov). Således foranlediget afholdtes der nyt lodsejermøde i Ålestrup den 12. januar d. å.

Sagen omfatter ialt 134 lodsejere, hvoraf 93 var mødt. Af disse stemte 51, eller 55 %, for og 35, eller 38 %, imod arbejdets udførelse, medens 7, eller 7 %, ikke afgav stemme.

På grundlag heraf har Det danske Hedeselskab udregnet, at ja-stemmerne svarer til et areal på ca. 95 ha (55%), nej-stemmerne til ca. 66 ha (39%) og ikke-stemmerne til ca. 10 ha (6%). De fremmødte repræsenterede ialt 171 ha, hvilket udgør ca. 76% af det samlede interesserede areal, 225 ha.

Det skal i denne forbindelse tilføjes, at vandløbet på en strækning ovenfor Ll. Restrup bro indtil udfør Hvilsom er uddybet og reguleret med tilskud efter landvindingsloven i årene 1951-56.

Inspektoratet finder fredningspåstandens punkt 2 uklar med hensyn til udtrykket "en fuldstændig rensning". Hvad er en

fuldstændig rensning, og ønskes tilledning af urenset spildevand kun forbudt på den strækning, for hvilken der er nedlagt fredningspåstand, eller skal det også gælde for den ovenfor liggende vandløbsstrækning, hvortil der bl.a. tilledes delvis rensset spildevand fra Simested by.

Det kan i den forbindelse anføres, at et fuldt udbygget rensningsanlæg for Ålestrup by er nær forestående. Fra Fjelsø tilledes vandløbet delvis rensset spildevand, medens spildevandet fra Gl. Hvam, Tostrup og Ettrup samt fra enkelt liggende ejendomme formentlig også på en eller anden måde ender i vandløbet, ligesom der tilkommer afløb fra et dambrug ved Skinderup mølle."

Danmarks Naturfredningsforening uddybede herefter i skrivelse af 4. august 1967 spørgsmålet om den fuldstændige rensning, idet man udtalte:

"Denne bestemmelse må forstås således, at der skal foretages såvel en mekanisk som biologisk rensning af spildevandet, før det tilledes åen. Bestemmelsen om, at der ikke må tilledes urenset spildevand til åløbet, omfatter alene den del af åen, for hvilken der ønskes gennemført en fredning.

Foreningen skal dog ikke undlade at gøre opmærksom på, at såfremt spildevandet, der tilledes den øvre del af åen, bevirker en forurening af den del af åen, der ønskes fredet, er det foreningens agt at anmode kulturministeriet om i henhold til vandløbslovens § 72 at foranledige, at forureningsspørgsmålet henvises til behandling for landvæsenskommissionen."

Nævnet holdt efter forud at have besigtiget de pågældende områder den 20. oktober 1967 møde med parterne.

Direktør Heick, der mødte for Statens Landvindingsudvalg, udtalte, at udvalget havde godkendt et projekt for regulering af

Simested å, og at der nu var bevillingsmæssig baggrund for at påbegynde arbejdet. Man havde fundet, at planen var teknisk forsvarlig, og at der var en rimelig lodsejertilslutning.

Repræsentanter for Ålestrup og Tostrup-Roum kommuner oplyste, at disse kommuner ønskede reguleringen gennemført, hvorfor man måtte gå imod fredningsforslaget.

De af de mødende lodsejere, der havde ordet gik alle stærkt imod forslaget.

Man henviste især til den økonomiske betydning af reguleringen og til de omkostninger, der allerede var løbet på gennem de 12 år, projektet om reguleringen var blevet behandlet.

Man fandt, at Danmarks Naturfredningsforening burde have rejst fredningssagen på et tidligere tidspunkt.

Det oplystes, at åløbet tidligere er blevet reguleret såvel nord som syd for den strækning, der nu ønskes reguleret.

Direktør Sune Ebbesen, Danmarks Naturfredningsforening, oplyste, at man nok siden 1959 havde været klar over, at landvindingsudvalget bl.a. behandlede et projekt om regulering af Simested å, men at man ikke havde fundet det hensigtsmæssigt at rejse fredningssag, før man var klar over, om projektet ville blive gennemført. Han henviste iøvrigt til naturfredningslovens § 9.

Det bemærkes, at nævnet ved skrivelse af 14. januar 1966 har godkendt linieføringen for den ny landevej Skive-Hobro, hvorefter denne landevej vil blive ført tværs gennem ådalen nord for Nr. Borup.

Nævnet finder ikke, at de grunde, der taler for at gennemføre fredningen af åløbet og de tilgrænsende arealer, er så afgørende, at de kan opveje det betænkelige ved på dette sene tidspunkt at hindre gennemførelsen af det foreliggende projekt til re-

gulering af åløbet, der må formodes at have stor økonomisk betydning for lodsejerne, hvortil kommer, at det må befrygtes, at en fredning vil medføre stadig større gener for lodsejerne som følge af oversvømmelser og lignende.

For så vidt angår spørgsmålet om fredningen af "Tulsbjerg", der er medtaget under fredningspåstanden, finder nævnet ikke tilstrækkelig anledning til at afsige fredningskendelse alene for dette område, der til dels er dækket af bestemmelsen i naturfredningslovens § 2 om fredning af en zone på 100 meter omkring fredede gravhøje.

Som følge af det anførte finder nævnet at måtte nægte at fremme fredningssagen.

Konklusionen er sålydende:

Den af Danmarks Naturfredningsforening ved skrivelse af 12. juni 1967 rejste fredningssag for Simested å på strækningen fra Ålestrup til Sdr. Borup bør ikke nyde fremme."

Danmarks Naturfredningsforening har anket kendelsen med påstand om fredningens gennemførelse.

Under Overfredningsnævnets behandling er afgivet supplerende erklæringer vedrørende åens videnskabelige og fiskerimæssige betydning samt vedrørende de til landskabet knyttede arkæologiske interesser, ligesom afvandingssagen er søgt nærmere oplyst. I sagen er afgivet en udtalelse fra fredningsplanudvalget for Ålborg og Viborg amter, der i skrivelse af 1. december 1967 under hensyn til de store landskabelige værdier anbefaler fredningen under forudsætning af, at en rimelig regulering ikke hindres.

Endvidere har Nationalmuseet udtalt følgende:

"Det areal langs Simested å, som omfattes af fredningspåstanden, er et af de mest karakteristiske landskaber i Himmerland, og det er Nationalmuseet en stor glæde at erfare om Danmarks Naturfredningsforenings bestræbelser for at sikre dets naturtilstand. For Himmerland er oldtidshøjene en så væsentlig del af landskabets særpræg, at det for Nationalmuseet er af stor betydning, at man som her udvider fredningspåstanden til også at omfatte de højtliggende arealer langs åen, som bærer de smukke og markante oldtidshøje. Foruden de ca. 30 oldtidshøje, som ligger i direkte tilknytning til åløbet, omfatter fredningen de mange høje på "Tulsbjerger". Nationalmuseet finder fredningen af dette højdedrag, der krones af de mange høje, for så betydningsfuldt, at man selv har overvejet at tage initiativet til fredningen af bakkerne med højene.

Landskabet omkring Simested å har i fortiden været tættere beboet, end det er nu; herom vidner blandt andet den fredlyste kirketomt nord for Spanggårde på det af fredningen omfattede areal. Historisk minderig er også landskabet ved Skinders bro, hvor i gammel tid en mangfoldighed af veje mødtes, her holdtes forud Rinds

herreds ting; de fredlyste gravhøje "Tinghøj" og "Galgehøj" vedligeholder endnu mindet herom."

Hverken planudvalgets udtalelse eller Nationalmuseets erklæring, der er dateret den 24. november 1967, har været taget i betragtning i den kort efter afsagte nævnskendelse.

Om åens fiskerimæssige betydning er af fiskeribiolog mag. scient Jørgen Dahl i erklæringer af 28. juli 1959 og 26. februar 1968 oplyst, at åen er et fortrinligt ørredvandløb med vigtige gydepladser for havørred, samt at en åregulering væsentligt vil forringe åens værdi som ørredopvækstvand. Vandløbet er til stadighed undergivet en systematisk pleje efter retningslinier udarbejdet af Danmarks Fiskeri- og Havundersøgelser, af betydning for såvel sportsfiskeriet som erhvervsfiskeriet i Limfjorden.

Overfredningsnævnet har den 30. marts 1968 besigtiget area-lerne og har forhandlet med repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening og andre i fredningen interesserede myndigheder og institutioner - herunder Naturfredningsrådet, landbrugsministeriet, fiskeriministeriet, Statens landvindingsudvalg, Nationalmuseet, Danmarks Sportsfiskerforbund og de stedlige kommunale råd - samt med lodsejerne. På dette møde, hvor fredningsinteresser og afvandingsinteresser nærmere blev uddybet, blev i det væsentlige indtaget samme stilling til fredningsforslaget som ved nævnsbehandlingen; dog udtalte flere lodsejere sig positivt for en fredning bl.a. under hensyn til de med åreguleringen forbundne omkostninger.

Under forhandlingerne blev af fiskeriministeriets repræsentant særlig fremhævet åens betydning for erhvervsfiskeriet på grund af de gode ynglemuligheder. Landbrugsministeriets repræsentant oplyste, at sagen - under forudsætning af fornøden lodsejertilslutning - af ministeriet ville være blevet fremmet i henhold til landvindingsloven

med statstilskud på 50 % således som indstillet af landvindingsudvalget. Amtsvandinspektøren oplyste, at en ovenfor Ålestrup by i 1950'erne foretagen regulering af Simsted å kunne være årsag til visse afstrømningsvanskeligheder fra Ålestrup og på den nærmeste strækning neden herfor, hvilket kunne afhjælpes ved en uddybning af åen på en ca. 2-3 km lang strækning. Endelig er det af Hedeselskabet påpeget, at en forbedring af afvandingsforholdene for arealerne ovenfor Ålestrup by med tiden må anses for påkrævet, hvilket vil forudsætte, at ca. 2½ km af den af fredningen omfattede åstrækning fra jernbanebroen i Ålestrup og nedefter også kan uddybes.

Overfredningsnævnet er enig i, at der til det 17 km lange åløb i den uberørte ådal knytter sig såvel landskabelige som videnskabelige og fiskerimæssige interesser, og at det derfor er af betydning at søge området bevaret mod indgreb. Efter at have indhentet en vejledende lodsejerudtalelse vedrørende spørgsmålet: afvanding contra fredning - foranlediget ved den gennem lang tid planlagte åregulering - har Overfredningsnævnet besluttet at frede åen med tilstødende arealer på den af påstanden omfattede strækning. Under fredningen er medtaget samtlige af afvandingssagen omfattede arealer samt på væsentlige dele af strækningen tillige tilstødende arealer - skrænter og/eller arealer indtil dyrkningsgrænsen - således at fredningsgrænsen ofte følger nærmeste matrikelskel. Herudover er kun medtaget arealer af særlig interesse, således de bagved liggende bakkeområder mellem Borup vandmølle og Skinders bro samt - efter henstilling fra Nationalmuseet - et areal vest for Skinders bro på grund af derværende gamle vejspor samt endelig et mindre areal vest for vejen ved Skinderup bæk, hvor der findes et sæt

hulveje og en langdysse. Åfredningens afgrænsning er stort set sammenfaldende med påstanden, bortset fra at de bagved liggende arealer fra Spanggårde til nord for Ettrup samt arealerne mod øst til Potshøj ikke fredes. Den fredede ådal udgør i alt 455 ha, hvoraf 232 ha ifølge beregninger på grundlag af hedeselskabets oplysninger er omfattet af afvandingssagen.

Endvidere har Overfredningsnævnet besluttet, at også Tulsbjerg-området bør fredes, omend i begrænset omfang, hvilket mest hensigtsmæssigt kan gennemføres ved fornyet behandling af fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds. Overfredningsnævnet har derfor den 18. marts 1969 afsagt kendelse om hjemvisning vedrørende fredning af dette område.

Meddelelse om Overfredningsnævnets beslutning om fredning af Simested ådal er givet lodsejerne ved skrivelser af 10. juli 1968 og 29. november 1968 tilligemed oplysning om fredningens afgrænsning, de fredede arealers størrelse og fredningsbestemmelsernes indhold.

Overfredningsnævnet har herefter den 12. december 1968 afholdt møde med supplerende besigtigelse med de lodsejere, der har fremsat ønske herom. En del af lodsejerne var repræsenteret af konsulent Bønding; endvidere deltog repræsentanter for Danmarks Naturfredningsforening, fredningsplanudvalget og de stedlige kommuner. Det blev under forhandlingerne bl.a. anført, at detailldræning var blevet foretaget adskillige steder med henblik på den projekterede åregulering, hvorfor der udover sædvanlig fredningserstatning krævedes erstatning for tab ved forringelse af udført dræning. Foranlediget heraf har Overfredningsnævnet i skrivelse af 18. december 1968 til samtlige lodsejere opfordret de, der ønskede erstatning for for-gæves afholdte dræningsudgifter, om at fremsætte sådant krav. På

lodsejermødet blev endvidere gjort opmærksom på de med afvandings-
sagen forbundne projekteringsudgifter, som ligeledes krævedes er-
stattet. Endvidere fremkom en række bemærkninger om individuelle
forhold - om regulering af fredningsgrænsen, om adgang til særlig
udnyttelse af det fredede m.v.

Fredningen er - med de som følge af forhandlingerne med
lodsejerne foretagne mindre ændringer - herefter i sin endelige ud-
formning besluttet gennemført som nedenfor bestemt, hvilket er
meddelt hver enkelt lodsejer i februar 1969 under fremsættelse af
erstatningstilbud.

I. Fredningens omfang.

Fredningen omfatter Simested å på strækningen fra jernbane-
broen i Ålestrup til Sdr. Borup bro samt tilstødende arealer, såle-
des som ovenfor anført og nærmere angivet på det nærværende ken-
delse vedhæftede kort. De ejendomme, der er omfattet af fredningen,
fremgår af nedenstående skematiske opstilling, hvori er anført
ejerforhold samt størrelse af fredet areal og dettes beliggenhed
henholdsvis indenfor og udenfor afvandingsinteresseskurven.

II. Fredningens indhold.

Overfredningsnævnet har på grundlag af de under sagen førte
forhandlinger med repræsentanter for naturvidenskaben, fiskerimini-
steriet, amtsvandinspektoratet og lodsejerne vedtaget følgende
fredningsbestemmelser.

A) Vedrørende det fredede åløb.

1. Enhver ændring eller regulering af åens nuværende forløb, -
herunder opstemning, uddybning, bortgravning af strømsteder, vand-
standssænkning - må ikke finde sted.

2. Skulle en sænkning af Simested å ovenfor jernbanebroen af hensyn til en forbedret afvanding af de tilstødende enge blive aktuel, vil en heraf nødvendiggjort sænkning også på den fredede åstrækning nedenfor jernbanebroen kunne ventes tilladt i en længde herfra af indtil 2½ km efter nærmere forhandling med fredningsnævnet.

3. Nye dambrug, herunder også sådanne, der forsynes med boringsvand og har afløb til den fredede åstrækning, må ikke anlægges ved åen.

4. Fredningen skal ikke være til hinder for grødeskæring og oprensning i henhold til gældende regulativer m.v. Ved ændring af disse vil forhandling være at optage med fredningsnævnet.

Der må ikke i oprensningsøjemed tilføres åen komiske midler til bekæmpelse eller regulering af åens plantevækst uden tilladelse fra fredningsnævnet.

5. Maskinl oprensning må ikke foretages på en sådan måde, at bundens struktur - herunder navnlig de for ørredgydning nødvendige varierende dybdeforhold - ændres.

6. Den fredede åstrækning må ikke forurennes.

B) Vedrørende de fredede arealer.

1. Arealerne skal bevares i deres nuværende tilstand, og det skal som hidtil være tilladt at udnytte dem landbrugsmæssig samt at foretage dræning og udgrøftning.

2. Terrænformerne må ikke ændres ved afgravning eller opfyldning. Undtaget herfra er dog gravning af sand og grus til den pågældende ejendoms eget brug.

3. Udenfor de arealer, der er udlagt til haver eller allerede er træbevoksede, må tilplantning ikke finde sted. Dette gælder dog ikke nødvendige læhegn. Selvsåede træer og buske kan fjernes på de påtaleberettigedes foranledning og bekostning.

4. Opførelse af bygninger er ikke tilladt. Dette gælder dog ikke de for driften af bestående brug nødvendige bygninger; tegninger og situationsplan skal dog forinden påbegyndelse forelægges fredningsnævnet til godkendelse.

Større ombygning af og tilbygning til eksisterende bygninger må ligeledes kun foretages med nævnets godkendelse.

5. Opstilling af beboelsesvogne, boder, skure, master, tårne og benzinanlæg eller andre skæmmende indretninger er ikke tilladt; dog må master til lokal el-forsyning opstilles med fredningsnævnets godkendelse.

6. Etablering af teltlejre og campingpladser samt parkeringspladser må ikke finde sted uden fredningsnævnets tilladelse.

7. Arealerne må ikke anvendes til losse- eller oplagsplads.

C) Vedrørende enkelte ejendomme er besluttet følgende:

Ad lb.nr. 3 - matr.nr. 3 fx, 3 fu, 3 t, 2 a Ålestrup by, 1 p Lille Restrup: Fredningen skal ikke være til hinder for, at arealerne, der agtes udlagt til "grønt" område i Ålestrup kommunes dispositionsplan, forsynes med veje og stiføring m.m. efter nærmere forhandling med fredningsnævnet.

Ad lb.nr.F 28- matr.nr. 12 c Hvam by og sogn: Fredningen skal ikke være til hinder for, at der i henhold til landvæsenskommissionskendelse af Ålestrup kommune opføres et rensningsanlæg i ovrensstemmel-se med de i Hedeselskabets plan-dateret 20. marts 1967 - angivne retningslinier.

Det skal endvidere i forbindelse med anlæggets etablering være tilladt at anbringe opgravet fyld på ejendommen matr.nr. 10 g sammesteds, udjævnet i et indtil 50 cm tykt lag.

Endvidere skal det, bl.a. til anlæggets forsyning med elektricitet, være tilladt at opføre et transformertårn på matr.nr. 12 c samt fremføre en ny 20 kv. el-ledning hertil i fredningens sydgrænse

samt over den fredede ådal i overensstemmelse med tegning vedlagt ansøgning af 27. oktober 1969 fra Himmerlands el-forsyning.

Ad lb.nr. 111 - matr.nr. e 2 b, 2 f og 1 k Nørre-Borup samt dele af matr.nr. 1 b, Nørre-Borup og af 1 z Skinderup, tilhørende Det danske Hedeselskab: Dette har som led i en forligsmæssig ordning påtaget sig fremtidigt at vedligeholde det fredede 53,68 ha store lyngbakkeområde ved udførelse af sædvanlig, systematisk pleje, herunder med fjernelse af selvsået trævækst, således at området bevarer sin karakter som åbne lyngbakker med kun enkelte fritstående træer og buske, alt i overensstemmelse med selskabets skrivelse af 31. marts 1969.

Ad lb.nr. 103 - matr.nr. 7 m Vester Tostrup, tilhørende Arnold D. Kristensen A/S: Fredningen skal ikke være til hinder for, at ejendommen fortsat anvendes som hidtil, d.v.s. til fremstilling af cementblokke eller lignende samt til oplægning af firmaets udendørs lagervarer m.v.. Det er endvidere tilladt at fortsætte udnyttelsen af igangværende grusgravning samt at afgrave en på ejendommens vestlige del liggende grushorst under forudsætning af efterfølgende regulering efter aftale med fredningsplanudvalget. Yderligere opfyldning af lavtliggende arealer ned mod åen er ikke tilladt.

Det er med fredningsnævnets forudgående godkendelse tilladt at foretage det for virksomhedens drift nødvendige byggeri, herunder eventuelt en mindre transportsilo, idet byggeriet så vidt muligt bør udføres som lavt byggeri og ikke må virke udsigtshindrende fra vejen. Opførelse af bolig til funktionærer eller andre er ikke tilladt.

Ændret anvendelse af ejendommen, hvorved dennes ydre væsentlig skifter karakter, må kun ske med fredningsnævnets godkendelse, der vil kunne nægtes, hvis ændringen er i strid med fredningens formål.

Berettiget til at påtale de i nærværende kendelse indeholdte fredningsbestemmelser er fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds, Naturfredningsrådet og Danmarks Naturfredningsforening.

III. Erstatning.

1. For den således besluttede fredning har Overfredningsnævnet i skrivelser af februar 1969 fremsat erstatningstilbud til hver enkelt lodsejer. Der har ved beregningen heraf været anvendt et erstatningsniveau på 1.500 - 2.000 kr. pr. ha for de af afvandingsprojektet omfattede arealer, hvilket beløb væsentligst dækker det ved fredningen forvoldte tab ved at forhindre vandløbsreguleringen; for de øvrige arealer er anvendt et niveau på 500 kr. pr. ha.

Byggemulighederne indenfor det fredede er blevet vurderet som små idet størstedelen af arealerne er omfattet af den i naturfredningsloven af 1961 § 25, stk. 4, nævnte 150 m byggelinie.

Ejerne af 99 af de af fredningen berørte i alt 135 ejendomme har accepteret de af Overfredningsnævnet fremsatte tilbud, der tilsammen andrager 494.000 kr. og vedrører 367 ha. Endvidere foreligger forlig om betaling af de med afvandings sagen forbundne projekteringsomkostninger på tilsammen 20.381,40 kr.

2. Vedrørende de resterende 36 ejendomme har forlig ikke kunnet opnås. Overfredningsnævnet har derfor i medfør af naturfredningslovens § 20 anmodet taksationskommissionen om at ville fastsætte erstatningerne for disse ejendomme, der har et samlet areal på 89 ha, og i den skematiske opstilling er anført med følgende lb.nr.: 1, 2, 4, 7, 8, 10, 16, 17, 18, 20, 22, 23, 25, 26, F 28, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 40, F 41, 42, 43, 48, F 59, 72, 80, 85, 93, 97, 101, 102 og 134.

Ved taksationsforretninger afholdt den 17., 18. og 29. sep-

tember 1969, hvorunder amtsvandinspektør A. Eltons, Viborg, har været antaget som teknisk sagkyndig vedrørende afvandingsforhold m.v., er erstatningerne fastsat til de nedenfor i opstillingen anførte beløb eller i alt 109.500 kr.

3. Overfredningsnævnet har besluttet, at de tilkendte erstatningsbeløb bør forrentes som nedenfor bestemt, hvorved bemærkes, at de forligsmæssigt afgjorte erstatninger er anvist de pågældende forskudsvis i juni måned 1969.

4. Overfredningsnævnet har endvidere vedtaget, at der - efter påstand herom - tillægges konsulent Bønding et omkostningsbeløb på 3.000 kr.

Et oversigtskort nr. Vi 130 samt 2 matrikelkort A og B udvisende grænserne for det fredede område, der udgør 455 ha, er vedhæftet nærværende kendelse.

T h i b e s t e m m e s :

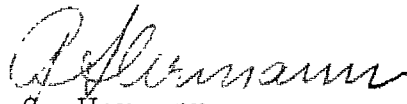
Den af fredningsnævnet for Viborg amtsrådsreds den 8. december 1967 afsagte kendelse vedrørende fredning ved Simested å på strækningen fra Ålestrup til Sønder Borup **bro ændres derhen**, at fredning gennemføres som ovenfor angivet.

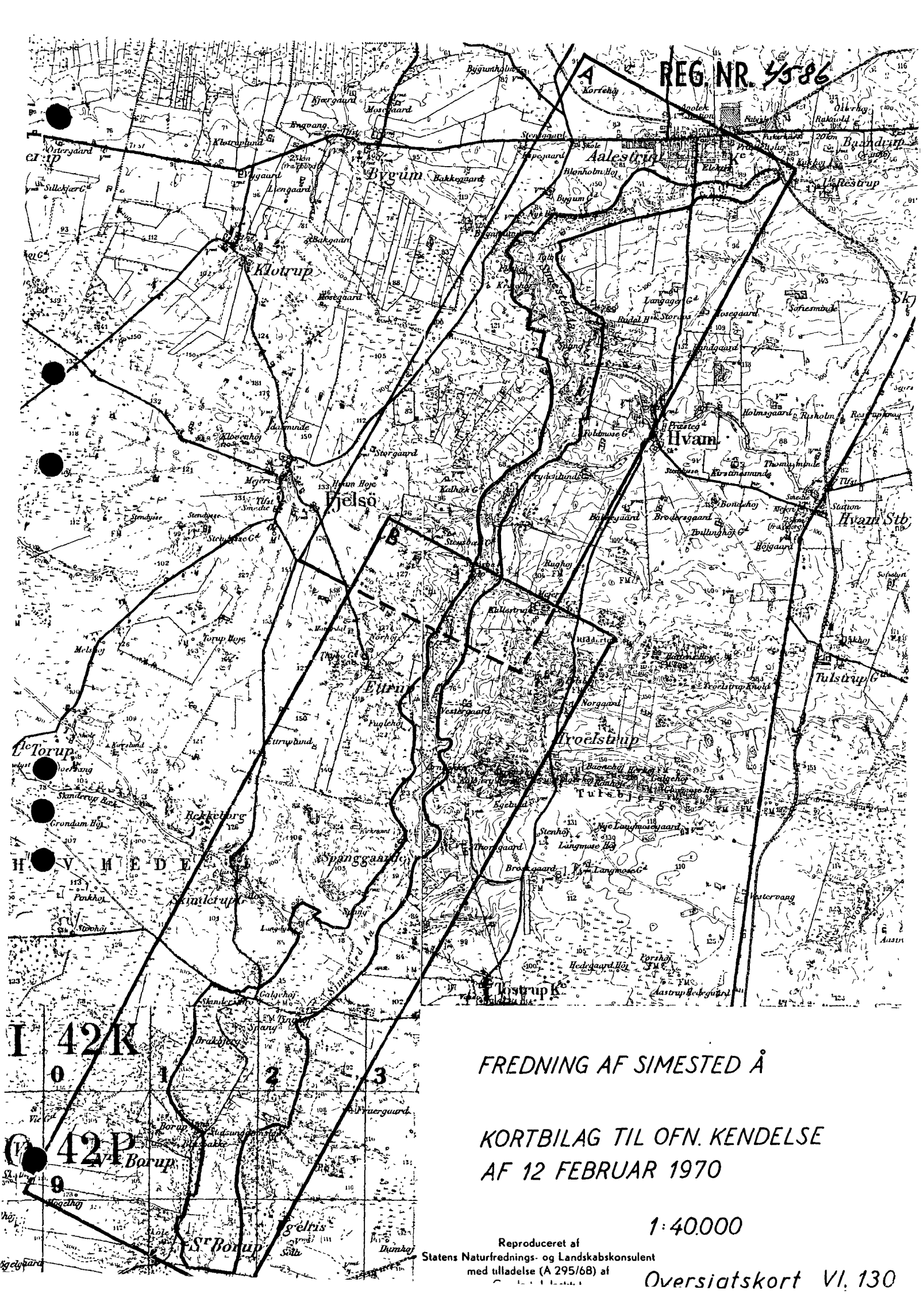
I erstatning udbetales de i nedenstående opstilling ud for hver enkelt lodsejer opførte beløb for fredning af de her angivne arealer:

Oversigten over de udbetalte erstatninger (kendelsens side 24-47 incl.) er udeladt her

Af erstatningsbeløbet i alt 626.881,40 kr. forrentes 464.000 kr. med 6 % p.a. fra den 8. december 1967 til udbetalingen i juni 1969 og 139.500 kr. med 6 % p.a. fra den 8. december 1967 til 30. september 1969 og med 8 % p.a. fra 1. oktober 1969 til betaling sker, medens 23.381,40 kr. - projekteringsudgifter samt konsulentomkostninger - ikke forrentes. Den samlede erstatningsudgift med renter som ovenfor nævnt udredes med 3/4 af statskassen og 1/4 af Viborg amtsfond og de i amtsråds kredsen beliggende købstadkommuner efter folketal i henhold til den senest offentliggjorte folketælling.

Udskriftens rigtighed bekræftes.

G. Hermann.

REG. NR. 4386

FREDNING AF SIMESTED Å

KORTBILAG TIL OFN. KENDELSE
AF 12 FEBRUAR 1970

1:40.000

Reproduceret af
Statens Naturfrednings- og Landskabskonsulent
med tilladelse (A 295/68) af

Oversigtskort VI. 130

FREDNINGSNÆVNET>

Fredningsnævnet Viborg Amtskreds' kendelse af 8. december 1967 samt kendelser, dispensationer m.v. fra 1970 til i dag er udeladt her.